

Hierbij vindt u onze input voor de oordeelsvorming over:

1 – Gelderse Maatregelen Stikstof en salderen.....	1
2 – Koers Ruimte en leefomgeving: de kunst van het kiezen	2
3 - Verstedelijkingsstrategie Food Valley.....	2
4 - Uitnodiging: jongeren aan het woord / #Gelderland2071	3

1 – Gelderse Maatregelen Stikstof en salderen

De provincie Gelderland werkt met grote inzet aan de Gelderse Maatregelen Stikstof. Wij zijn blij met deze inzet, en met name met de integrale uitwerking voor overgangsgebieden rond Natura2000 gebieden.

Ten aanzien van de sectorale maatregelen in de sectoren landbouw, industrie, bouw en mobiliteit daarentegen hebben wij gereede twijfel of deze zullen leiden tot een duurzame oplossing. Op 20 juli hebben wij die zorgen geuit richting GS, samen met Natuurmonumenten en Geldersch Landschap & Kasteelen. Die schriftelijke inbreng vindt u [hier](#).

GS is voornemens om extern salderen, onder voorwaarden, ook open te stellen voor agrarische bedrijven. De spelregels hiervoor zijn nog niet openbaar gemaakt. Wij vragen u zeer terughoudend te zijn, zie hiervoor ook onze bijdrage in onze vorige [nieuwsbrief](#) (onder punt 3). Naast de hier genoemde risico's zal het openstellen van extern salderen voor agrarische bedrijven de waarde van deze bedrijven opdrijven, wat de opkoop door overheden zal bemoeilijken. Daarnaast beroept GS zich op de 25-km grens voor de aanvraag van vergunningen als beheersmaatregel voor opkoop door initiatiefnemers buiten de provincie. Wij hebben twijfels over de juridische houdbaarheid van deze grens. In haar brief van 9 juli 2021 schrijft de Minister aan de Tweede Kamer dat vijftig procent van de stikstof vanuit Nederlandse bronnen die neerslaat in Nederland binnen 25 kilometer van de bron wordt gedeponneerd en vijftig procent op grotere afstand dan 25 kilometer. Dit werpt de vraag op of de generieke toepassing van 25 km voor alle bronnen juridisch houdbaar is.

We beseffen dat verplichte beëindiging van agrarische bedrijven grote gevolgen heeft voor de betreffende bedrijven en vooral voor de eigenaren, medewerkers en hun families. Desalniettemin zijn van mening dat het niet realistisch is om de huidige problematiek op te lossen slechts op basis van vrijwilligheid. Als samenleving zijn we het meest gebaat bij duurzame oplossingen. We zijn dan ook

positief over de verkenning van het Rijk om middelen beschikbaar te stellen voor uitkoop van veebedrijven rond kwetsbare natuur.

Elke overheid heeft zijn eigen verantwoordelijkheden en mogelijkheden om bij te dragen aan de oplossing van het stikstofprobleem. De rollen die zij innemen dienen complementair te zijn. Naast het Rijk en de provincie hebben ook gemeenten hierin een rol. Hiertoe hebben wij een handreiking geschreven, deze vindt u [hier](#).

2 – Koers Ruimte en leefomgeving: de kunst van het kiezen

In de Koers Ruimte worden relevante thema's aangeboord. Het afstoffen van de lagenbenadering is een goede zaak. Ook het accent op meervoudig ruimtegebruik van integrale aanpak is positief.

De vraag of deze uitgangspunten in praktijk goed uit de verf komen, valt of staat met de borging en organisatie ervan. Juist op dat punt laat deze koers nog veel open. Welke rol gaat de provincie nemen? Welke kaders geeft de provincie mee in de rol als bevoegd gezag voor natuurbescherming, en daarmee ook voor stikstofwaarden? Hoe wil de provincie sturen op inbreiding boven uitbreiding; gaat een Open Ruimte-fonds hierin helpen?

Wij geven drie aandachtspunten mee:

1. Goed dat er een procesaanpak is om de vele ruimte vragende processen en de ruimtelijke dynamiek in goede banen te geleiden.
2. De hoofdlijn onderschrijven we: immers de totale ruimtevraag is groter dan de beschikbare ruimte. Slim combineren is dus een harde voorwaarde om alles te verwezenlijken, maar het is nodig om vooraf grenzen te stellen, waarbij een "nee" ook een optie is. Niet alles kan overal.
3. We vinden de opstelling van de provincie te bescheiden. Juist omwille van de wens het "ratrace" effect tegen te gaan mag de provincie zich soms steviger opstellen. Om bijvoorbeeld verdere verdozing van het landschap tegen te gaan, is een provinciebestuur gewenst dat heldere grenzen trekt en handhaaft. Voor het optimaal benutten van bestaand stedelijk gebied, moet de provincie zorgen voor sturende kaders en een regierol pakken.

3 - Verstedelijkingsstrategie Food Valley

Op verzoek van The Economic Board regio Foodvalley heeft Natuur en Milieu Gelderland een advies geschreven over de verstedelijkingsstrategie en het verstedelijkingsconcept.

Wij zijn van mening dat de strategie toekomstgericht moet worden uitgewerkt: 'waar *willen* we dat het heen gaat'. Een gezonde en vitale leefomgeving staat centraal. Het tegengaan van klimaatverandering, klimaatadaptatie en biodiversiteitsherstel moet leidend zijn in de economische en ruimtelijke koers van de regio.

Onze aanbevelingen:

1. Niet alles kan overal: groene groei is een verhullend begrip dat kan leiden tot het vermijden van heldere keuzes.

2. Geef meer aandacht aan de gevolgen van ruimtelijke en economische ontwikkelingen voor biodiversiteit en ecosysteemdiensten.
3. Kies voor een duurzaam samengaan van landbouw met natuur; dat zal moeten leiden tot een afname van dieraantallen, met name in Foodvalley.
4. Ontwikkel perspectieven waarin de regio bijdraagt aan kansrijke alternatieve verdienmodellen voor landbouwbedrijven.
5. Zet vol in op energiebesparing, met name bij (bestaande) bedrijven.
6. Maak meervoudig en zuinig ruimtegebruik economisch aantrekkelijk, en rem het omzetten van 'land' naar 'stad' af door een Open Ruimte-fonds.
7. Organiseer transformatie van bestaande, traditionele bedrijventerreinen; hier is veel ruimte te winnen.
8. Circulair en natuurinclusief moet de norm worden bij bouwen en herstructureren.
9. Het hele advies is [hier](#) te lezen.

4 - Uitnodiging: jongeren aan het woord / #Gelderland2071

En dan nog iets heel anders. We willen jullie van harte uitnodigen bij twee online bijeenkomsten die wij de komende weken organiseren. Jongeren en young professionals delen hun ideeën over urgente kwesties, doen een appèl aan de bestuurders en politici van nu en willen in gesprek. Laat die kans niet lopen!

[22 september, 19.30 – 21 uur: klimaatbestendig Gelderland](#)

[13 oktober, 19.30 – 21 uur: landbouw, landgebruik en voedsel](#)

De bijeenkomsten zijn via Zoom bij te wonen.

We zien jullie graag op deze bijeenkomsten vol inspiratie, uitdaging en stof tot nadenken!